

Representantforslag 123 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen og Rasmus Hansson

Dokument 8:123 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen og Rasmus Hansson om nye mål for samfunnsutviklingen

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til Robert Kennedys tale til Universitetet i Kansas i 1968:

«Brutto nasjonalprodukt inkluderer luftforurensning, sigarettreklame og (...) ødeleggelsen av Redwoodskogen. Det tar ikke med våre barns helse, kvaliteten på deres utdanning eller deres glede over lek, (...) det måler ikke vår kunnskap, vår læring eller vår omtanke for andre. (...) Det måler med andre ord alt, bortsett fra det som gjør livet verdt å leve.»

Kennedy har et viktig poeng. Likevel er fortsatt brutto nasjonalprodukt (BNP) det viktigste målet for samfunnsutviklingen.

Forslagsstillerne mener det er et paradoks at selv om Norge har blitt mye rikere målt i BNP siden 1950, har befolkningen ikke blitt noe særlig lykkeligere, om man skal tro forskerne. Folk i rike land er gjennomsnittlig lykkeligere enn folk i fattige land, men forskning viser at inntektsøkning ut over det nivået rike land nådde på 1950–60-tallet, ikke gir særlig mer lykke. Rike mennesker er gjennomsnittlig lykkeligere enn fattige mennesker, men så snart man har nok penger til mat, klær og hus, så begynner hver ekstra krone å bety mindre og mindre. Årsaken er kanskje at velstand er et relativt begrep. Man sammenlikner seg med naboen.

Forskning tyder på at det som gir oss livskvalitet, ikke først og fremst er penger eller ting, men snarere familie og venner og det å ha et arbeid. Gleden består

i å bety noe for andre, å være sammen – i hjemmet, på arbeidsplassen og blant venner. En skal fortsatt ha et mål om størst mulig bærekraftig verdiskaping for å finansiere velferd, skape arbeidsplasser og gi den enkelte mulighet til selvrealisering og økonomisk handlefrihet. Men det betyr ikke at man ikke også bør utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet. Det er viktig å bli minnet om at økonomisk vekst er et virkemiddel, ikke et mål i seg selv. Som Kennedy var inne på, målet om vekst i økonomien alene tar ikke med mange av de andre tingene som gjør mennesker lykkelige. Økonomisk vekst kan også innebære forhold som gjør mennesker ulykkelige, slik som kjøpepress og forurensning. Miljøødeleggelser som farlige klimaendringer, tap av arter og viktige økosystemer og utarming av ressurser svekker fremtidige generasjoners muligheter til å leve gode liv. Samtidig kan det i mange tilfeller være slik at et bredere oppmerksomhet på livskvalitet og hele menneskets behov kan gi mer velfungerende samfunn og dermed også høyere reell verdiskaping.

Forskning viser for eksempel at et aktivt frivillig organisasjonsliv der den enkelte får bidra med sine ressurser, kan øke samfunnets sosiale kapital og tilliten mellom folk, gi lavere kriminalitet, bedre helse og utdanning, høyere verdiskaping og mer trivsel og livskvalitet. Forskning viser at dersom man er ensom og røyker, er det vanskelig å si hva som vil øke forventet levealder mest – å kutte røyken eller å bli med i en klubb eller forening. Hvis man kunne velge mellom 10 pst. flere politimenn og -kvinner eller 10 pst. flere innbyggere som kjente naboenes fornavn, er det sistnevnte alternativ som er mest kriminalitetsforebyggende.

Derfor oppfordret økonomiprofessor Richard Layard ved London School of Economics myndighetene i 2005 til å måle borgernes livskvalitet. OECD har i den såkalte «Bedre liv-indeksen» utarbeidet in-

dikatorer for en rekke områder fra sysselsetting og bolig til frivillig aktivitetsliv og miljø, for å forsøke å måle livskvalitet i ulike land. Forslagsstillerne viser til at Kristelig Folkeparti fremmet forslag i Stortinget i 2009 om at også Norge burde gjøre dette. Dette har resultert i en omtale av livskvalitetsindikatorer i Nasjonalbudsjettet. En er imidlertid ikke i mål med dette. Nå fremmes forslaget på nytt, fra både representanter fra Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne. Man må tenke nytt og utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet – som et tillegg til BNP – for bedre å måle det som gir livene våre mening. Det trengs en nasjonal livskvalitetsindeks for Norge. Indeksen skal kunne gi myndighetene kunnskap om hvordan politiske tiltak påvirker innbyggernes livskvalitet, og være en navigator i planleggingen av fremtidens samfunn. Det er behov for et større samsvare mellom politikken og det som gir enkeltmennesket livskvalitet.

Livskvalitet er både et personlig og et offentlig ansvar. Stortinget kan ikke vedta at folk skal være lykkelige. Politikere kan ikke gi mennesker det

gode liv alene. Men politikere kan gjøre mer for innbyggerne hvis hovedmålet er livskvalitet, enn hvis det er økonomisk vekst alene. I fremtiden skal livskvalitet være hovedmålet, og livskvalitet handler i stor grad om å skape et trygt, fritt og inkluderende samfunn der man har tid til hverandre, og er på vei mot en bærekraftig fremtid som gir fremtidige generasjoner de samme mulighetene som dagens situasjon. Et slikt hovedmål vil gi politikken nye perspektiver.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen snarest utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt.

16. juni 2016